

VERITY FINN EN LEBEN CS-300

tested

emotion
MUSIC

52

Twee verschillende producten,

Al tijdens mijn test van de sterk tot de verbeelding sprekende Accuphase toplijn, kwam het een keer ter sprake. Hi.Fine importeur Paul Hattink vertelde toen namelijk dat hij buiten zijn zo geliefde Japanse elitemerk, nog meer mooi speelgoed onder zijn vleugels had. Wel totaal anders qua uiterlijk, specificaties en weergave, maar volgens hem beslist ook héél erg mooi en bijzonder. Het eerste product waar hij op doelde bleek een piepkleine buizenversterker van het Japanse Leben te zijn, terwijl het andere een gloednieuw model betrof van het Canadese Verity. De uiteindelijke klap op de vuurpijl had dit keer echter helemaal niets te maken met één van deze producten, maar veel meer met het zelf beleven van muziek. Paul had namelijk als grote verrassing ook zijn akoestische gitaar meegebracht en wilde live enkele nummers van zijn laatste cd, 'Concierto de Stonehenge' in de luisterruimte ten gehore te brengen!

De 'Leben Hi-Fi Stereo Company' is een Japanse fabrikant van buizenversterkers. De ontwerper en eigenaar van Leben is de heer Taku Hyodo en hij behoort tot de acht meest vooraanstaande buizenelektronica ontwerpers van Japan. Voordat hij voor zichzelf begint in 1979 heeft hij tot zijn dertigste jaar bij het fameuze Luxman gewerkt, waar hij heeft meegewerkt aan verschillende beroemde en bekende buizenontwerpen. Zijn eerste eigen creaties komen onder de naam KFH op de markt en zijn voornamelijk bedoeld voor cafés, bars en restaurants. Het eerste echt commercieel geschikte product is de in 1991 geïntroduceerde KFH Triode 33 eindversterker die gebruikmaakt van 3C33 buizen. De naam Leben komt pas in 1995 met de introductie van de RS-35a eindversterker, echt 'tot leven' en wordt in 1998 gecombineerd met de bij-

één muzikale ziel

behorende RS-28c voorversterker. Een product wat ook vandaag de dag nog steeds in aangepaste vorm leverbaar is! De hier te bespreken CS-300 is samen met zijn broers CS-200, CS-250 en CS-300x, speciaal ontworpen om tegemoet te komen aan minder kapitaal-krachtige muzikliefhebbers. Mensen die toch graag het Leben geluid willen hebben, maar dat voorheen niet konden veroorloven. Alle Leben buizenversterkers bezitten een 'Self biasing' circuit waardoor de buizen automatisch en continu stabiel in hun optimale werkgebied werkzaam zijn. Ook kunnen de gebruikers zelf buizen vervangen zonder de noodzaak om met een schroevendraaier en multimeter aan de gang te moeten gaan. Net als alle andere Leben

producten is ook de CS-300 buizenversterker een nogal vreemde eend in de bijt. Dit komt niet zozeer door de compacte afmetingen (36 cm breed, 14 cm hoog en 27 cm diep), maar vooral door het nogal extroverte visuele voorkomen. Deze CS-300 is namelijk een schoolvoorbeeld van Japanse retro vormgeving en die is toch wel erg uitgesproken. Het aluminium voorfront is goud geanodiseerd met boven en onder een smalle mosgroene bies, de zijpanelen zijn van bruin gelakt hout en zelfs de knoppen, schakelaars en overige onderdelen lijken regelrecht uit de jaren zeventig te zijn weggelopen. Wanneer ik het apparaat echter nauwkeuriger bekijk en ook de knoppen en schakelaars beroer, slaat mijn lichte aversie al snel om in be-

ginnend en vervolgens steeds verder groeiend enthousiasme. Want ogenblikkelijk is voelbaar dat dit alles bijzonder soepel en spelingsvrij ronddraait, met dezelfde soort scherp afgebakende tussenstanden en nauwkeurigheid zoals ook fotografische optieken van merken als Carl Zeiss, Leica of Nikor, dat hebben. De voorzijde telt maar liefst vier draaieregelaars (bronkeuze, volume, balans en bass boost), twee kiep/kantelschakelaars (tapemonitor, luidsprekers/hoofdtelefoon), een aan-/uitschakelaar en zelfs een 6,35 mm jackplug hoofdtelefoonaansluiting. De versterker beschikt over zes paar lijningangen en één paar uitgangen. Een toonregeling is dus niet aanwezig maar de tamelijk subtiel instelbare 'bass boost' optie, met twee

■NEXT

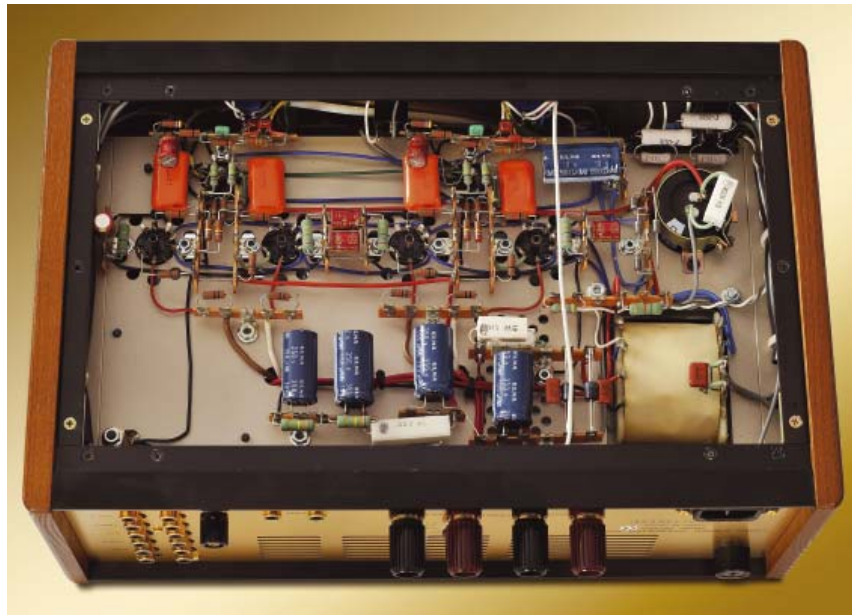
versterkende standen (0, +3 en +5 dB) in het gebied onder de 100 Hz, kan kleine, baszwakke luidsprekers, wat rijker en meer volwassen laten klinken.

Ook aan de achterzijde wordt het perfectionisme van de voorzijde helemaal doorgetrokken. Er zijn netjes gerangschikte aansluitingen zichtbaar voor een euro netaansluiting, luidsprekeraansluitingen voor één paar luidsprekers die zowel losse draad, spades als banaanstekkers kunnen verwerken, een draaigelaar voor 4,6 en 8 Ohm luidsprekers, een aarde connector en zeven paar vergulde RCA aansluitingen.

Dat deze kleine Leben CS-300 geen krachtpatser is wordt vertaald in het beperkte uitgangsvermogen van slechts 12 Watt per kanaal, opgewekt door in totaal vier kleine EL84 Sovtek eindbuisjes in een push-pull configuratie. Twee dual triode 12AX7/5751 buisjes van G.E. zorgen voor de voorversterking. Wanneer de onder- en bovenkap worden verwijderd wordt een keurig netjes verzorgde klassieke hard-wired opbouw zichtbaar, waarbij gebruik is gemaakt van handgewikkelde eigen trafo's, condensatoren van Elna en Sanyo, metaalfilmweerstanden en nog vele andere kwaliteitsonderdelen. In het gebruik blijkt de CS-300 volledig probleemloos te zijn met mooi stille trafo's en geen noemenswaardige brom of ruis uit de luidsprekers.

Verity Finn luidsprekers

Groter kunnen visuele tegenstellingen bijna niet zijn, denk ik bij mijzelf, wanneer ik mijn ogen richt op het paar zo juist uitgekakte Verity Finn luidsprekers dat voor mij staat. Niets jaren zeventig of retro maar een stijlvol vormgegeven, hypermoderne sculptuur met aan boord de nieuwste technieken en knowhow. Verity Audio is met de oprichting begin jaren negentig, nog een relatief jonge Canadese nieuwkomer. Gesticht door de heren Bruno Bouchard en Julien Pelchat hebben ze eigenlijk altijd vanaf het begin maar één enkel doel voor ogen gehad, namelijk het maken van de beste luidsprekers ter wereld! Nu zijn er wel meer merken die dat roepen maar Verity gaat ver in haar streven dit doel ook

CS-300 ONDERKANT

daadwerkelijk te bereiken. Na een ontwikkeltijd van vijf jaar komt in 1995 het allereerste model genaamd Parsifal op de markt en deze wordt dermate goed en lovend ontvangen, dat het uiteindelijk wereldwijd een bestseller zal worden. Daarmee is de eerste solide bouwsteen voor het latere succes gelegd. Ook vandaag de dag wordt dit model in geëvalueerde vorm nog steeds vervaardigd en vormt het nog steeds één van de hoekstenen van het Verity programma. Inmiddels is het 2009 en heeft het merk wereldwijd een bijzonder goede reputatie weten op te bouwen met een klein maar

fijn scala aan verschillende modellen. Verity Audio is een echte pure high-end onderneming, compleet met de bijbehorende prijzen. Deze starten bij € 6.000,- per paar voor de 'goedkoopste' uitvoering van het allernieuwste hier besproken instapmodel Finn, tot een extreme € 103.995,- voor de meest kostbare uitvoering van het huidige topmodel, Lohengrin II. De Finn is daarmee verreweg de meest betaalbare telg binnen het zeven modellen tellende programma. Toch moet ik bekennen dat wanneer het model zo voor mij staat, ik geen enkel moment de indruk heb van een in-

CS-300 BOVENKANT

stapper. Het afwerkingsniveau is werkelijk extreem hoogwaardig, waarbij de testexemplaren in perfect gepolitoerde zwarte pianolak zijn aangeleverd. Ook qua verhoudingen, gebruikte eenheden, aansluitingen en totaalvoorkomen, valt niets af te dingen. Omdat de Finn nog maar zo kort op de markt is, zijn er op papier nog maar weinig gegevens bekend. Toch valt er al best wel wat zinnigs over te zeggen. Zo is het rendement en impedantie verloop een voor buizen- en andere laagvermogen versterkers, vriendelijke 91 dB en 7,6 Ohm en zijn de afmetingen voor de taps toelopende behuizing; 98 cm hoog, 23 cm breed en 34 cm diep. De laatste twee getallen zijn voor het breedste gedeelte aan de

Gebruik en luisteren 1 - Verity

Zelden heb ik twee zulke totaal verschillende producten tegelijkertijd in de luisterruimte staan. De vraag is nu natuurlijk of ze ook in staat zullen zijn om goed met elkaar samen te werken. Voordat ik dit ga onderzoeken volg ik eerst mijn vaste patroon. Hierbij mag ieder nieuw testproduct minimaal 24 uur acclimatiseren en wordt het vervolgens met goede eenvoudige standaardbekabeling aangesloten en beluisterd voor een eerste indruk. Uit ervaring is gebleken dat deze eerste indruk vaak heel kenmerkend en bepalend is voor het latere eindoordeel. Zo blijkt de Verity Finn met deze eenvoudige kabels en gewoon globaal neergezet, al meteen in

wat minder sprankelend en open. Vordelen van dit gedrag zijn er echter ook, want in een hardere akoestische omgeving of bij een opstelling relatief dicht bij zijwanden, treden hierdoor minder snel hinderlijke reflecties op. De kast is verder mooi stijf en opvallend resonantievrij van constructie, waardoor de weergave van hoog tot laag heel ongekleurd overkomt. Verity typisch is de basreflexpoort aan de achterzijde geplaatst. Dit vraagt meer aandacht bij het opstellen en ook moet een wezenlijke afstand tot de achterwand in acht worden genomen. Maar in de praktijk kan het systeem goed opgesteld daardoor ook een meer homogene koppeling van het laag in de luisterruimte bewerkstelligen, met minder

onderzijde. De bovenzijde meet echter slechts 17 cm breed en 23 cm diep. Het gewicht schat ik op een kilo of 25 per kast. De Finn is een drieweg systeem waarvan de 2,8 cm grote soft dome tweeter en 12 cm middentoner aan de voorzijde zijn gemonteerd en de 15 cm woofer met ruim daaronder de vloeiend gevormde baspoort, Verity typisch, op de achterzijde. Het membraan van de middentoner en woofer zijn vervaardigd van een soort papierpulp en de luidsprekers zijn voorzien van massieve single wiring aansluitingen. Ook een handelsmerk van Verity zijn onder de kast geplaatste brede, taps toelopende massieve messing(?) busen waarin de bijgeleverde spikes kunnen worden geschroefd.

staat te zijn een mooi evenwichtige en volwassen weergave neer te zetten. Het afstraalgedrag is daarbij wel wat kleiner als gemiddeld, wat wil zeggen dat de luidsprekers wat meer bundelen en het voor een egaal klinkend frequentiebereik belangrijk is om met indraaien te experimenteren. Opvallend is dat ze om een echt open en los stereobeeld te realiseren, een bovengemiddeld groot stuk uit elkaar geplaatst dienen te worden. 2,5 meter is daarbij wel het absolute minimum en richting 3 meter of zelfs nog meer, ervaar ik pas als optimaal. Wanneer ik vanuit de zithouding opsta, is bij de Finn een tamelijk sterke afval van hogere frequenties waarneembaar. Hierdoor klinkt het systeem in die houding

hoorbare vervorming. Ik heb er tijdens de testperiode bewust op gelet maar kan er bij deze Finn geen wezenlijke gehoormatige nadelen van waarnemen.

Gebruik en luisteren 1 - Leben

Nu is het de beurt aan de Leben CS-300 en natuurlijk is de grote hamvraag of je wel uit de voeten kunt met slechts 2 x 12 Watt? Als eerste mag de CS-300 het stokje van mijn veel grotere, krachtigere en duurdere Unison Performance SE buizenversterker overnemen en mag daarbij proberen de referentie Master Contemporary C luidsprekers aan te sturen. De Contemporary C heeft een rendement van 89 dB en een gemiddeld impedantieverloop van 4 Ohm. Dus **NEXT**

heb ik vooraf de schakelaar achterop de Leben, overeenkomstig op de 4 Ohm stand gezet. Nu, dit viel helemaal niet tegen en zelfs aan zo'n relatief moeilijke last bleek de CS-300 meteen muziek te kunnen maken. De weergave is in deze configuratie wel ietwat aan de warme en zelfs ietwat slome kant, maar tegelijkertijd ook behoorlijk homogeen en eigenlijk best wel open van klank. Vooral het hogere bereik maakt de nodige indruk met een natuurlijke mate aan puntigheid en transparantie. Ruimte afbeelding is netjes, in beperkte mate 3D en zelfs het laag loopt dieper door dan ik gezien het kleine vermogen heb verwacht. Ook is dit laag niet opgeblazen of overdreven licht van karakter. Qua volumenniveau valt mij misschien nog wel de grootste verrassing ten deel, want zelfs deze minimale 2 x 12 Watt blijken in staat te zijn tot een bovengemiddelde luidheid aan deze toch niet meest gemakkelijk aanstuurbare luidspreker! Het gaat wel niet zo hard dat je elkaar niet meer kunt verstaan, maar wel veel luider dan de meeste onder ons zouden verwachten. Toch blijken de Masters uiteindelijk een brug te ver. Na een uurtje spelen begint namelijk de weergave langzaam in te zakken waarbij het steeds warmer, minder open en zelfs wat gestrest gaat klinken. Hoogste tijd om deze mismatch maar af te breken, hoewel het mij wel van belangrijke informatie heeft voorzien wat deze kleine Leben nu wel en niet kan.

Luisteren 2

In deze tweede en definitieve sessie is getracht de testproducten echt optimaal aan het klinken te krijgen en er het maximaal mogelijke uit te halen. Als eerste worden de Masters dan ook vervangen door de veel gemakkelijker aanstuurbare Verity Finn luidsprekers en wordt er uitgebreid geëxperimenteerd met zo goed mogelijk bijpassende kabels. Na het tot slot bepalen van de juiste polariteit mag de Leben nogmaals zijn kunsten gaan vertonen en de verschillen zijn vanaf het eerste moment beslist aanzienlijk te noemen. Zeker buizenversterkers kunnen heel gevoelig reageren op de aangesloten kabels en/of luidsprekers en dit kan het uiteindelijke ver-

schil uitmaken tussen een matige, ongeïnspireerde weergave of een tintelend levendige en natuurlijke muziekbeleving. Ik begin dit keer eens met een audiofiële 'gouwe ouwe'. Zangeres Radka Toneff en pianist Steve Dobrogosz spelen op hun album 'Fairytale' (Odin NJ 4003-2) werkelijk de sterren van de hemel. Prachtige emotioneel geladen zang door een vrouw die zingt als een engel. Een zeer fraaie, open en vloeiend klinkende opname en een bezielde pianist. De Leben CS-300 versterker weet dit album precies de juiste emotionele lading, mooie texturen, klankkleuren en levendigheid mee te geven. Zowel haar stem als de piano gloeien prachtig van binnenuit, met een lichtvoetigheid, vuur en passie waar ik acuut kippenvel van krijg. En verder gaat het met de onlangs uitgekomen fraaie ECM cd, 'Yesterdays' van toppianist Keith Jarrett, bassist Gary

Peacock en drummer Jack DeJohnette. Het betreft hier een live registratie van een al in 2001 gehouden concert in de Metropolitan Festival Hall te Tokyo, welke nu pas in 2009 is uitgebracht. Dat het oorspronkelijk een analoge opname betreft, valt meteen op door de aanwezige bandruis en lichte kleuring van de instrumenten. Maar wederom valt weer dat van binnenuit gloeien van het muzikale gebeuren op, waardoor er echte passie en beleving in de muziek komt. Buiten de immer aanwezige neuriënde zang van Keith, is het ook de piano die hier met een lichtvoetig touche, de toon weet aan te geven. Bij het slagwerk valt vooral het zingende, transparante hoog van de bekkens in positieve zin op. Hierdoor ontstaat er een heerlijke diepgaande muziekbeleving met een heerlijke ontspannen vloeiende verhaallijn. Samenvattend is de Leben vooral een

Gebruikte componenten

Luidsprekers	Master Contemporary C
Cd-Speler	North Star Design T192 + Extremo DAC, Accuphase DP600, Primaluna Prologue Eight MK II Premium
Geïntegreerde versterker	Unison Research Performance, Accuphase €-350, Primaluna Prologue Two MK II Premium, Naim XS, SUPERNAIT
Audioracks	Finite Elemente Pagode Master Reference HD12, Furaud Pressand 1ST
Interlinks	Siltech Royal Signature Empress
Digitale kabel	North Star Design White Gold I2S
Luidsprekerkabels	Nirvana SX, Siltech Classic Anniversary 770L
Netkabels	Nirvana PC, Kemp Reference, Essential Audio Tools Current Conductor, Siltech Royal Signature Ruby Hill II
Akoestische voorzieningen	RPG Modex Plate (4x), Acustica Applicata DAAD 4 (2x)

heel lekkere en muzikaal klinkende versterker die op een passend stel hoogrendement luidsprekers, iedere soort muziek adequaat kan weergeven. Toch komen wat mij betreft de sterke punten het beste tot zijn recht bij klassiek, Jazz of andersoortige ritmische en akoestische muziek. Hardrock of houseachtige muziekstijlen kunnen wel, maar daar is deze versterker met zijn beperkte vermogen niet voor bedoeld.

De Verity Finn is natuurlijk al die tijd de vertolker van deze kleine David geweest en hij blijkt tijdens de hele testperiode door zijn makkelijke eigenschappen, breed inzetbaar te zijn. Aansturing door zo'n kleine buizenversterker als de hier besproken Leben CS-300, gaat dus prima. Maar (veel) krachtiger modellen zoals de eveneens voor deze test gebruikt Unison Research Performance, Accuphase E-350 en Naim SUPERNAIT, weten nog meer kracht en gewicht in de strijd te gooien. Het kenmerkende pakket basiseigenschappen van ieder van deze producten blijkt uitstekend waar te nemen, wat duidt op een hoog oplossend vermogen en resolutie. De Finn blijkt net als de precies even dure Master Contemporary C, een breedbandige luidspreker te zijn. Het laag loopt diep en gecontroleerd door en laat echte klankkleuren, definitie en soepelheid horen. Het middengebied sluit hier naadloos op aan met het voor papieren een-

heden zo kenmerkende tonale karakter. Dus muzikaal en een tikje warm, maar ook vloeiend en melodius met in lichte mate een toenemende nasaliteit en vlakking bij (zeer) complexe passages. Het hoog is mooi schoon met gehoormatig hetzelfde karakter als het midden en laagbereik. Qua integratie heeft Verity met dit nieuwe model een belangrijke stap vooruit weten te maken ten opzichte van eerdere generaties. De Finn vind ik op dit aspect dan ook zelfs beter dan één van de aanzienlijk duurdere modellen van dit merk, die ik jaren geleden hier een poosje te logeren heb gehad. Ook de openheid, spontaniteit en een bepaalde aanstekelijkheid vind ik ondanks de lagere prijs, beduidend beter geworden. Sleutel van deze totaalpresentatie is de goede integratie van alle parameters waaruit muziek is opgebouwd. Deze Finn is mede daardoor dan ook een mooi homogeen en prettig in het gehoor liggende luidspreker. De ruimtelijke weergave is zonder meer prima, zolang je maar niet gaat staan en wel enigszins een zitplaats tussen de twee luidsprekers inneemt. Voldoe je daaraan dan komt het stereobeeld links en rechts mooi buiten de luidsprekers en er is er ook in de diepte en in beperkte mate in de hoogte, een mooie natuurlijke gelaagdheid te horen. Maar wanneer Paul aan het eind van de middag uiteindelijk zijn akoestische gitaar tevoor-

schijn haalt en in de kleermakerszit, in het midden van de luisterruimte zelf begint te spelen, houd ik bijna de adem in. Dit is immers waar we het allemaal voor doen. De emotie en beleving van echte live gespeelde muziek. Gebiologeerd luister ik met gesloten ogen naar de vele subtiel aangebrachte verhaallijnen en het kristalheldere, uitermate expressieve gitaargeluid wat Paul uit zijn instrument weet te toveren. Het is bij vlagen zacht en verfijnd maar afwisselend ook ontzettend dynamisch en toch zo klein en puur gebracht. Fantastisch en een waardige afsluiting van deze test!

Conclusie

Het is een behoorlijke uitdaging geweest om twee van zulke verschillende producten samen, maar tegelijkertijd ook apart, adequaat te kunnen testen. Desondanks heb ik vooral veel waardering voor beiden gekregen en plezier aan hen beleeft. De Leben CS-300 met zijn sterke Japanse retro vormgeving, geringe vermogen en beperkte inzetbaarheid. Maar anderzijds ook de heel degelijke afwerking, probleemloze werking en het allerbelangrijkste, het zinderende muzikale plezier wat je krijgt als je ermee naar muziek luistert. En de Verity Finn, een gemakkelijk aanstuurbare en modern vormgegeven vloerstaand luidsprekersysteem, met een verfijnd open en geciviliseerd breedbandig geluid en een topklasse afwerking. Beiden te combineren heeft zeker zin en gaat uitstekend hoewel het voor de Leben versterker best nog wel een luidsprekersysteem zou mogen zijn met een nog hoger rendement. Wederom wil ik importeur en rasmuzikant Paul Hattink hartelijk danken voor zijn immer aanstekelijke enthousiasme, het aanleveren van deze muzikale producten en vooral het prachtige gitaarspel.

Tekst & fotografie: Werner Ero

PRIJZEN:
LEBEN CS-300 € 2.500,-
VERITY FINN IN PIANOLAK ZWART (P/PAAR) € 6.400,-
HIFINE
TEL: 06-13672768, WWW.HIFINE.NL

»END